

АКТ

лісопатологічного обстеження окремих насаджень Макарівського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України" на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

20.03.2025

селище Макарів

На звернення філії "Столичний лісовий офіс" державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України" (далі – філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України"), лист № 5418/40.1/9-2025 від 17.03.2025 року, відповідно до п.п. 3-6 Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 555 від 27 липня 1995 р., комісією в складі: начальника відділу моніторингу стану лісових насаджень державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі - ДСЛП «Київлісозахист») Валерія ЧАВЧЕНКА, інженера охорони та захисту лісу I категорії філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Максима МІСЮНИ, лісничого Небелицького лісництва Сергія СЕРПУТЬКА, лісничого Ніжиловицького лісництва Юрія ЄФРЕМЕНКОВА, лісничого Комарівського лісництва Олександра ДУШКА, т.в.о. лісничого Макарівського лісництва Костянтина ШУРДИ, лісничого Обухівського (Васильківського) лісництва Леоніда СТЕБЛЮКА, лісничого Козинського лісництва Миколи ЯВОНА проведено лісопатологічне обстеження окремих лісових насаджень Макарівського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України", що потребують призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів у 2025 році.

Обстеження проводилось наземним рекогносцирувальним методом із використанням методики обстеження осередків стовбурових шкідників, оцінюванням стану деревостану та популяційних показників стовбурових комах («Методичні рекомендації щодо обстеження осередків стовбурових шкідників лісу», під керівництвом доктора с.г. наук, с.н.с. В.Л. Мешкової, схвалених Вченою Радою УкрНДІЛГА, протокол №7 від 31.03.2010р.). Критерії шкодочинності стовбурових комах розраховувались відповідно до «Методичних рекомендацій щодо обстеження осередків стовбурових шкідників лісу».

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, що обстежувались, наводиться нижче за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Комарівське лісництво

Квартал 29, виділ 10, площа виділу 1.3 га, склад - 10СЗ+БП, вік - 66 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 26 м, середній діаметр - 28 см, запас деревини - 410 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 30, виділ 12, площа виділу 13.5 га, склад - 10СЗ+ДЗ, вік - 76 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 29 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 460 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 30, виділ 13, площа виділу 0.7 га, склад - 10СЗ, вік - 65 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 25 м, середній діаметр - 28 см, запас деревини - 390 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 33, виділ 2, площа виділу 14.6 га, склад - 9СЗ1ДЗ, вік - 78 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 28 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 430 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 37, виділ 15, площа виділу 7.3 га, склад - 9С31БП, вік - 80 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 28 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 390 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 38, виділ 30, площа виділу 1.9 га, склад - 9С31БП+ДЗ, вік - 90 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 28 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 400 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 49, виділ 4, площа виділу 22.2 га, склад - 7С33ДЗ+БП, вік - 81 рік, повнота - 0.60, бонітет - 1Б, середня висота - 31 м, середній діаметр - 36 см, запас деревини - 370 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 49, виділ 5, площа виділу 9.9 га, склад - 6С32Д31БП1ОС, вік - 80 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 30 м, середній діаметр - 36 см, запас деревини - 390 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Небелицьке лісництво

Квартал 20, виділ 3, площа виділу 2.1 га, склад - 10СЗ, вік - 59 років, повнота - 0.80, бонітет - 1, середня висота - 22 м, середній діаметр - 24 см, запас деревини - 285 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 20, виділ 9, площа виділу 22.3 га, склад - 10СЗ, вік - 70 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 25 м, середній діаметр - 24 см, запас деревини - 405 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 26, виділ 15, площа виділу 3.2 га, склад - 9С31БП, вік - 65 років, повнота - 0.80, бонітет - 1, середня висота - 24 м, середній діаметр - 24 см, запас деревини - 400 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 36, виділ 5, площа виділу 2.9 га, склад - 10СЗ+ДЗ+ТЧ, вік - 67 років, повнота - 0.80, бонітет - 1Б, середня висота - 29 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 560 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 45, виділ 27, площа виділу 10.7 га, склад - 10СЗК, вік - 60 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 22 м, середній діаметр - 24 см, запас деревини - 320 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Макарівське лісництво

Квартал 53, виділ 20, площа виділу 7.3 га, склад - 10СЗ, вік - 54 роки, повнота - 0.80, бонітет - 1А, середня висота - 24 м, середній діаметр - 28 см, запас деревини - 410 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 54, виділ 1, площа виділу 9.9 га, склад - 10СЗ, вік - 64 роки, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 25 м, середній діаметр - 28 см, запас деревини - 400 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 54, виділ 9, площа виділу 0.5 га, склад - 10СЗ, вік - 73 роки, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 28 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 455 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 89, виділ 5, площа виділу 3.1 га, склад - 10СЗК, вік - 51 рік, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 22 м, середній діаметр - 26 см, запас деревини - 335 м3/га, категорія лісів - захисні ліси.

Квартал 95, виділ 2, площа виділу 4 га, склад - 10СЗ, вік - 59 років, повнота - 0.80, бонітет - 1А, середня висота - 25 м, середній діаметр - 26 см, запас деревини - 440 м3/га, категорія лісів - захисні ліси.

Квартал 99, виділ 2, площа виділу 1.8 га, склад - 9С31ДЗ+БРС+ГЗ, вік - 68 років, повнота - 0.70, бонітет - 1Б, середня висота - 29 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 460 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 99, виділ 6, площа виділу 4.8 га, склад - 9С31ДЗ, вік - 68 років, повнота - 0.70, бонітет - 1Б, середня висота - 29 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 450 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Ніжиловицьке лісництво

Квартал 8, виділ 3, площа виділу 25.5 га, склад - 9С31ДЗ, вік - 76 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 28 м, середній діаметр - 36 см, запас деревини - 450 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 63, виділ 19, площа виділу 6.6 га, склад - 10С3К, вік - 65 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 26 м, середній діаметр - 30 см, запас деревини - 440 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 63, виділ 21, площа виділу 0.6 га, склад - 7С31БП2ДЗ, вік - 80 років, повнота - 0.60, бонітет - 1А, середня висота - 29 м, середній діаметр - 40 см, запас деревини - 310 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 63, виділ 25, площа виділу 0.7 га, склад - 10С3, вік - 58 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 25 м, середній діаметр - 26 см, запас деревини - 420 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 66, виділ 10, площа виділу 3 га, склад - 10С3+ДЗ, вік - 67 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 24 м, середній діаметр - 30 см, запас деревини - 360 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 76, виділ 5, площа виділу 5.7 га, склад - 10С3, вік - 65 років, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 25 м, середній діаметр - 28 см, запас деревини - 380 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Обухівське (Васильківське) лісництво

Квартал 25, виділ 9, площа виділу 1.1 га, склад - 10С3, вік - 61 рік, повнота - 0.65, бонітет - 1, середня висота - 22 м, середній діаметр - 24 см, запас деревини - 310 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Козинське лісництво

Квартал 4, виділ 29, площа виділу 6 га, склад - 9С3(74)1С3(95), вік - 64 роки, повнота - 0.70, бонітет - 2, середня висота - 19 м, середній діаметр - 24 см, запас деревини - 270 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 20, виділ 1, площа виділу 3.8 га, склад - 10С3, вік - 66 років, повнота - 0.90, бонітет - 1, середня висота - 21 м, середній діаметр - 28 см, запас деревини - 390 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 59, виділ 4, площа виділу 3.6 га, склад - 10С3, вік - 86 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 26 м, середній діаметр - 38 см, запас деревини - 415 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

У вище вказаних насадженнях сосни звичайної, що перебувають в стані ослаблення є імовірність заселення наступними видами ентомошкідників: короїд-стенограф (*Ips sexdentatus*), лубоїд великий сосновий (*Tomicus piniperda*), лубоїд малий сосновий (*Tomicus minor*) златка синя соснова (*Phaenops cyanea*).

Під час обстеження причетність перелічених вище шкідників до всихання та відмирання окремих дерев підтверджується виявленими в натурі характерними ознаками життєдіяльності для цих видів, зокрема: личинковими ходами в деревині та їх відбитками на внутрішній поверхні кори, буровим борошном, пагонами на ґрунті під проекціями крон після додаткового живлення імаго і їхніми вхідними та вихідними льотними отворами на

стовбурах дерев. Ці льотні отвори помічені як в зонах товстої та перехідної кори, так і в зоні тонкої кори і їх розташування залежить від особливостей біології кожного виду шкідника. Глибина погризів в деревині становить 1-7мм. Рівень фізіологічної шкодочинності перелічених вище шкідників вище середнього.

У обстежених насадженнях Макарівського лісництва у кв. 89 вид.5, Ніжиловицького лісництва у кв. 63 вид. 19 та Небелицького лісництва у кв. 45 вид. 2, має місце розвиток патогена кореневої губки (КГ) - (*Heterobasidion annosum*). Ураження КГ призвело до ослаблення насаджень з подальшим утворенням груп з деревами IV-V категорії стану, переважає груповий тип всихання. Одночасно з відмиранням коренів сосни відбувалося заселення стовбурів та гілок лубоїдами і златками, що ще більше погіршило санітарно-лісопатологічну ситуацію в насадженнях.

Встановлено також, що зниження загальної стійкості у частини дерев листяних порід викликано ураженням фітопатогенними утвореннями та заселення їх стовбурів, гілок в кронах і коренів вторинними шкідниками, першочергово це спостерігається у дуба, граба, берези, осики, вільхи.

У дерев дуба різного віку виявлено ураження несправжнім дубовим трутовиком, про що свідчать наявність багаторічних плодових тіл дереворуйнівного гриба, що викликає білу смугасту центральну гниль, хоча іноді уражає також заболонь, камбій та луб та часто призводить до зломів стовбурів.

Характерними стовбуровими шкідниками, що суттєво знижують захисні функції опору насаджень, а далі призводять до всихання як окремих дерев, так і іноді їх груп в дубових насадженнях, є златка дубова бронзова, златка зелена вузькотіла, златка двоплямиста вузькотіла, заболонник дубовий.

Більшість дерев берези повислої (*Betula pendula* Roth.), що входять до складу змішаних насаджень вже досягли стиглого віку і мають динамічну тенденцію до зниження загальної стійкості. Характерне утворення суховерхості, що досить швидко поширюється на всю крону. Негативний вплив вікових змін у берези суттєво підсилюється ураження бактеріальною водяною та крім того розвитком стовбурово-окоренкових гнилей, які викликані березовою губкою та в подальшому заселенням комплексом вторинних шкідників (березовий заболонник, березовий рогахвіст, тощо).

Вказані шкідники занесені в Книгу обліку осередків шкідників та хвороб лісу.

Також поодинокі зустрічаються вітровальні та буреломні дерева.

Проведено також лісопатологічне обстеження наступних насаджень:

Ніжиловицьке лісництво

Квартал 40, виділи 3, 4 площа виділів 2,4 га, склад - 9С31ДЗ, вік - 66 років, повнота - 0.70, бонітет - 1Б, середня висота - 29 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 440 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 40, виділи 6, 7 площа виділів 1,8 га, склад - 10СЗ, вік - 66 років, повнота - 0.70, бонітет - 1Б, середня висота - 29 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 440 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Обухівське (Васильківське) лісництво

Квартал 39, виділ 2 площа виділу 7,4 га, склад - 9СЗК1ДЗ, вік - 81 років, повнота - 0.60, бонітет - 1, середня висота - 25 м, середній діаметр - 30 см, запас деревини - 350 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

За своїм лісопатологічним станом ці насадження на площі 11,6 га не потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

За наслідками виконаного обстеження, з метою поліпшення санітарного стану насаджень Макарівського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України", покращення лісопатологічної ситуації та попередження поширення шкідників та хвороб, та

враховуючи те, що проведення вибіркового санітарного рубки на цих ділянках призвело б до зниження повноти насаджень нижче граничних показників, вказаних у п.27 чинних Санітарних правил в лісах України, комісія призначає на 2025 рік вибірково санітарні рубки (ВСР) на перелічених нижче ділянках лісу загальною площею **149.3 га**, а саме:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа призначення ВСР, га	Причини призначення заходів	Оокірно визначений запас деревини, що підлягає вирубаванню, м3/га
Комарівське лісництво				
29	10	1.3	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	25
30	12	10.9	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	15
30	13	0.7	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	35
33	2	2.4	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	25
		3.8	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	45
37	15	4.3	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	20
38	30	1.9	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	25
49	4	1.6	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	30
		2.3	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	20
49	5	5.4	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	15
Небелицьке лісництво				
20	3	2.1	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	20
20	9	21.0	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	10
26	15	3.2	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	25
36	5	2.9	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	30
45	27	10.7	коренева губка, великий та малий соснові лубоїди, стенограф	25
Макарівське лісництво				
53	20	7.3	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	30
54	1	9.9	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	25
54	9	0.5	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	55
89	5	3.1	коренева губка, великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	15
95	2	4.0	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	40
99	2	0.9	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	80
99	6	4.8	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	55
Ніжировицьке лісництво				
8	3	2.8	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	20
		13.3	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	20
63	19	5.2	коренева губка, великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	15

63	21	0.6	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	15
63	25	0.7	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	10
66	10	2.2	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	25
76	5	5.0	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	30
Обухівське (Васильківське) лісництво				
25	9	1.1	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка	40
Козинське лісництво				
4	29	6.0	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	60
20	1	3.8	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	30
59	4	3.6	великий та малий соснові лубоїди, стенограф	25

Загальна площа обстежених насаджень Макарівського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" становить **160.7 га**.

З метою оздоровлення та запобігання зараженню або пошкодженню суміжних насаджень, призначені ВСП провести у 2025 році відповідно до пунктів 2-6,9,10,12-14,19,23,25,26 чинних Санітарних правил в лісах України.

При проведенні призначених ВСП необхідно врахувати особливості популяцій видів стовбурових шкідників стосовно їхніх термінів розвитку. За станом суміжних насаджень вести посилений нагляд.

Нових осередків первинних шкідників, а також осередків карантинних шкідників та хвороб дерев, рослин і тварин, занесених до Червоної та Зеленої книги України при обстеженні не виявлено.

Акт складено у 3 примірниках:

- 1- Макарівське надлісництво філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»
- 2- Центральне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства
- 3- ДСЛП «Київлісзахист»

Начальник відділу моніторингу стану лісових насаджень ДСЛП «Київлісзахист»

Інженер охорони та захисту лісу I категорії філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Т.в.о. лісничого Макарівського лісництва

Лісничий Небелицького лісництва

Лісничий Ніжиловицького лісництва

Лісничий Комарівського лісництва

Лісничий Обухівського (Васильківського) лісництва

Лісничий Козинського лісництва

Валерій ЧАВЧЕНКО

Максим МІСЮНА

Костянтин ШУРДА

Сергій СЕРПУТЬКО

Юрій ЄФРЕМЕНКОВ

Олександр ДУШКО

Леонід СТЕБЛЮК

Микола ЯВОН